

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/195/2019
Identifikačné číslo spisu:	6114221907
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:6114221907.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C. E., bývajúcej v J., zastúpenej JUDr. Luciou Fabriciusovou, advokátkou, so sídlom Banskej Bystrici, J. A. Komenského 18B, proti žalovaným 1/ Slovenskej republiky, konajúcej prostredníctvom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, 2 / Mestu Banská Bystrica, s o sídlom v Banskej Bystrici, Československej armády 26, za účasti intervenienta na strane žalovaného 2/ KOMUNÁLNEJ poisťovne, a. s., Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefánikova 17, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Miroslav Maňar, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Robotnícka 6, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14C/295/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 2017 sp. zn. 13Co/307/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou podanou na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej ako „súd prvej inštancie“) domáhala uloženia povinnosti žalovaným 1/ a 2/ zaplatiť náhradu škody v sume 40.073,44 Eur s príslušenstvom, s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného, pričom zároveň žiadala aj náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 11. apríla 2016 č. k. 14C/295/2014-213 žalobu žalobkyne zamietol a rozhodol, že o trovách konania rozhodne súd po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v danom prípade má škodu predstavovať polovica čistej hodnoty dedičstva po zomrelom snúbencovi P. C., po ktorom dedili ako dedičia zo zákona v 1. zákonnej skupine po 1/2 žalobkyňa aj S. C., s ktorou poručiteľ uzatvoril Z. manželstvo. Uviedol, že nebyť totiž uzavretia tohto manželstva, dedila by len žalobkyňa, jej by pripadla celá čistá hodnota dedičstva vo výške 77.588,09 Eur, prípadne jeho reálne vyššia hodnota. Uviedol, že nepripadnutie celej čistej hodnoty dedičstva žalobkyni v dedičskom konaní mal spôsobiť nesprávny úradný postup pracovníčky matričného úradu, keď v štádiu pred uzavretím manželstva konala s osobami na to neoprávnenými, teda rozdielnymi od snúbencov, nemala všetky potrebné doklady, a tiež manželstvo bolo uzavreté, hoci súhlasné vyhlásenie snúbenca nebolo dané, resp. pracovníčka nedostatočne a v rozpore so svojimi

povinnosťami neskúmala vôľu snúbenca, ktorá nebola daná. Súd prvej inštancie konštatoval, že údajný nesprávny úradný postup pracovníčky matričného úradu však nie je bezprostrednou, a teda neprerušenou príčinou vyššie uvedených skutočností. Mal za to, že musela k nim ešte pristúpiť smrť snúbenca, a v jej dôsledku predmetné dedičské konanie. Následkom postupu pracovníčky matričného úradu bolo uzavretie manželstva, a nie skutočnosť, že žalobkyňa nezdedila celý majetok sama. Na základe uvedeného mal súd prvej inštancie za to, že v danom prípade chýba bezprostredná a priama príčinná súvislosť medzi žalobkyňou tvrdným nesprávnym úradným postupom Matričného úradu Mesta Banská Bystrica a vyčíslenou škodou, čím tak nebol splnený jeden zo základných predpokladov pre vznik zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Z tohto dôvodu súd žalobu žalobkyne ako nedôvodnú zamietol bez toho, aby vykonával dokazovanie za účelom posúdenia správnosti daného úradného postupu a výšky vzniknutej škody, ktoré by bolo neúčelné a nehospodárne.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 26. septembra 2017 sp. zn. 13Co/307/2016 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 14C/295/2014-213 z 11. apríla 2016. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že záver súdu prvej inštancie, že údajným nesprávnym úradným postupom pracovníčky matričného úradu nedošlo k vzniku zodpovednosti za škodu na strane žalovanej, pretože takéto konanie by nebolo v príčinnej súvislosti so vzniknutou škodou je správny. Dôvodil, že žalobkyňa uviedla, že jej vznikla škoda z dôvodu, že po poručiťovi dedila aj iná osoba (škodu vyčíslila v hodnote podielu, ktorý nededila a trov konania, ktoré jej v dedičskom konaní vznikli). Z nesporne zistených skutočností mal odvolací súd za zrejmé, že po nebohom poručiťovi (otcovi žalobkyne) dedila aj iná osoba, a to na základe skutočností, že bola v čase smrti poručiťa manželkou poručiťa. Konštatoval, že predmetné manželstvo poručiťa nebolo vyhlásené za neplatné. Žalobkyňa časť majetku poručiťa nededila z dôvodu existencie jeho manželstva. Jej návrh o neplatnosť manželstva poručiťa bol zamietnutý rozhodnutím Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 31P/257/2011-111 z 12. apríla 2013. Dôvodom, pre ktorý žalobkyňa nededila bola smrť poručiťa, v čase keď tento mal uzatvorené manželstvo. Nebola by teda daná priama príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom tvrdným žalobkyňou a vznikom škody, žalobkyňa nededila z dôvodu smrti jedného z manželov počas platného manželstva. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že nesprávnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie nespôsobuje skutočnosť, že súd prvej inštancie jednoznačne nekonštatoval nesprávny úradný postup z dôvodu, že zodpovednosť za nesprávny úradný postup môže vzniknúť len ak sú splnené všetky predpoklady pre vznik zodpovednosti súčasne. Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to od otázky, „či je daná príčinná súvislosť medzi tvrdným nesprávnym úradným postupom pracovníčky matričného úradu a vznikom škody, a teda v dôsledku akej skutočnosti jej ako poškodenej vznikla škoda, keď smrťou jej otca ako poručiťa, v rámci dedičského konania, došlo k rozšíreniu okruhu dedičov o manželku, avšak vplyvom tvrdného nesprávneho úradného postupu matričného úradu pri uzatváraní manželstva“. Dôvodila, že odvolací súd sa nevysporiadal so skutočnosťou, že ako je možné za príčinu vzniku škody označiť smrť, keď bez namietaného nezákonného postupu by k vzniku škody nedošlo. Uviedla, že skutočnosť, že dedila spolu s už manželkou po poručiťovi nebola takou okolnosťou, pri ktorej nezákonný úradný postup matričného úradu by stratil charakter príčiny. Konštatovala, že nesprávny úradný postup matričného úradu, ktorého výsledkom bolo uzavretie manželstva bol tak podstatnou príčinou. Dovolateľka v tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 5 Cdo 126/2009, v zmysle ktorého otázka príčinnej súvislosti je síce otázkou skutkovou, ale vymedzenie medzi akou ujmou a akou skutočnosťou má byť príčinná súvislosť, predstavuje právne posúdenie. Rovnako poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 237/2013, sp. zn. 25 Cdo 4841/2009 a sp. zn. 25 Cdo 3585/2007. Záverom poznamenala, že má za to, že smrť tak nebola skutočnosťou, ktorá by pôsobila ako výlučná či samostatná príčina, bez ktorej by k následku nedošlo, ale len nutnou, očakávanou príčinou a pôvodná príčina - uzavretie manželstva pri nesprávnom úradnom postupe matričného úradu zostala takou základnou a podstatnou skutočnosťou, bez ktorej by k následku škody nedošlo. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. K dovolaniu dovolateľky sa vyjadril intervenient. Uviedol, že dovolateľka síce uvádza, že odvolací súd

sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, avšak v prevažnej miere dovolateľka uvádza rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky. Okrem iného uviedol, že dovolateľka časť majetku svojho otca nededila z dôvodu existencie jeho manželstva, ale z dôvodu, že v čase smrti mal jej otec právoplatne uzatvorené manželstvo.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne (a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c/ náležitosti dovolania) a subjektívne (osoba oprávnená podať dovolanie); (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344). V CSP sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené subjekty oprávnené podať dovolanie. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd zistil, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 CSP), ktoré dovolanie spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP) a dovolateľka v ňom napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie.

12. Dovolaťka v danom prípade vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

13. Pokiaľ dovolateľka opierala prípustnosť svojho dovolania o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, k uvedenému dovolací súd poznamenáva, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

14. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, atď.), ako aj

procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli toto ustanovenie, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (por. sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 6 Cdo 21/2017). Nastolená otázka musí byť zároveň odvolacím súdom riešená a odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie.

15. V preskúmanom prípade dovolateľka v dovolaní namietala, že odvolací súd sa pri svojom právnom posúdení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke „či je daná príčinná súvislosť medzi tvrdeným nesprávnym úradným postupom pracovníčky matričného úradu a vznikom škody, a teda v dôsledku akej skutočnosti jej ako poškodenej vznikla škoda, keď smrťou jej otca ako poručiteľa, v rámci dedičského konania, došlo k rozšíreniu okruhu dedičov o manželku, vplyvom tvrdeného nesprávneho úradného postupu matričného úradu pri uzatváraní manželstva“. Dovolací súd v súvislosti s nastolenou otázkou v prvom rade poznamenáva, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu neriešilo dovolateľkou nastolenú otázku. Odvolací súd totiž založil svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie na závere, že podstatou zamietnutia žaloby bola skutočnosť, že predmetné manželstvo poručiteľa nebolo vyhlásené za neplatné a teda, že žalobkyňa časť majetku poručiteľa nededila z dôvodu existencie jeho manželstva. Jej návrh o neplatnosť manželstva poručiteľa bol zamietnutý rozhodnutím Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 31P/257/2011-111 z 12. apríla 2013. Dôvodom, pre ktorý žalobkyňa nededila časť majetku poručiteľa bola smrť poručiteľa v čase, keď tento mal uzatvorené manželstvo. Nebola teda daná priama príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom tvrdeným žalobkyňou a vznikom škody. Odvolací súd sa tak riešením právnej otázky majúcej podľa názoru dovolateľky kľúčový význam pre jeho rozhodnutie vôbec nezaoberal, a teda neodklonil sa od riešenia tejto otázky ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu. So zreteľom na to dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalobkyne je procesne neprípustné.

16. Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací k záveru, že dovolanie dovolateľky v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

17. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.